

Enheten för naturvård

Sjögård SE0110128

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18641-2017

Namn	Sjögård	Areal	8,8 ha
Natura 2000-kod	SE 0110128		
Kommun	Södertälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
3130	Ävjestrandsjöar	4,5	51

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Sjögård

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljön nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18641-2017

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön, i detta område ävjestrandsjöar (3130). De arter som finns i livsmiljön har troligen goda möjligheter till spridning eftersom det finns betade strandängar på ytterligare några ställen utmed längs Sillens stränder. Den närmsta ligger ett par-tre hundra meter söder om Sjögård.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Sjögård

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön uttrycks i detta område i följande mål.

Ävjestrandsjöar (3130)

- Arealen ävjestrandsjöar ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdad av bete varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker. Betet ska hålla tillbaka bladvass, som bör minska i utbredning.
- Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Den hydrologiska regimen ska motsvara [god, hög] status. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2013:19¹ med avseende på [vattenståndsvariation i sjöar].
- Strandzonen ska präglas av en återkommande störning i strandzonen med periodvis blottlagda stränder och en ettårig kortskottsvegetation (t ex vågerosion, ishyvling, bete etc).
- Halten av näringsämnen ska vara intermediär och får lägst motsvara god status. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2013:19¹ med avseende på relevant kvalitetsfaktor växtplankton.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel slamkrypa och ävjebrodd, ska finnas i livskraftiga bestånd.

¹ Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten.

Beskrivning av området

Sjögård är beläget utmed sjön Sillen, strax söder om Vårdinge kyrka i västra delen av Södertälje kommun. Landskapet är här kuperat och Natura 2000-området är omgivet av gamla kulturmarker och ligger i anslutning till en genuin prästgårdsmiljö. Beteshagen omges av åkermark, strandskog och parken tillhörande prästgården. I hagen finns en gammal lertäkt som idag är gräsbeväxt.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18641-2017

Landskapselement i hagen är odlingsrösen. Området har en markhistoria som slätteräng men hävdas numera som betesmark.

Området består egentligen av två betesmarker. Den södra fällan har karaktär av s.k. natthage för mjölkkor. Trädskiktet domineras här av några äppelträd, ett 10-tal kraftiga björkar samt någon enstaka ek och rönn. Fältskiktet är här till övervägande del beväxt med brännässlor. Trädskiktet i den andra fällan utgörs av 50-60 årig klibbal som finns i södra, norra delen och som en bård i östra kanten (se omslag). Några enstaka vida granar finns också i fällan. I östra kanten, nedanför åkern, växer också spridda klibbalar. Buskskiktet utgörs av nypon, främst i nordöstra delen.

Fältskiktet utgörs av kvävegynnade växter såsom brännässlor, smörblomma, maskros, vitklöver och gåsört. Bland gräsen dominerar tuvtåtel. På sötvattenstrandängen och i vattnet växer sjösäv, storsvaltning, brunskära, bredkaveldun, slamkrypa, ävjebrodd, tiggarranukel och ältranukel. I slänten mot åkern på frisk gräsmark finns ett litet parti med hävdgynnade växter som gökärt, blodrot, käringtand, rödklöver, bockrot, svartkämpar och liten blåklocka.

Fågellivet är rikt året runt inom området. Häckar gör tofsvipa, rödbena och enkelbeckasin samt gräsand, kanadagås. Under sensommaren uppehåller sig här stora mängder med kanadagås, grågås, tofsvipa och senare år har trana börjat uppträda i området.

Beskrivning av livsmiljön

Ävjestrandsjöar (3130)

Oligo-mesotrofa sjöar är näringsfattiga eller svagt näringsrika sjöar. Stränderna, som här vid Sjögård, är grunda och ibland betespräglade. Vegetationen inom området består av akvatiska arter som slamkrypa och ävjebrodd samt av annueller på blottlagda strandzoner. Området betas av nötkreatur som regelbundet går ut i vattnet och stör stranden/bottnar. Härigenom skapas förutsättningar för att bevarandevärdena ska kunna bibehållas. Fortsatt betesdrift är en förutsättning för att gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Ävjestrandsjöar (3130)

- Skogsbruk i tillrinningsområdet, inklusive avverkning, markavvattning och skyddsdikning kan orsaka ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetation och grunda bottnar. Avverkning av strandskog förändrar hydrologi och struktur i strandzonen och ändrad tillförsel av större organiskt material.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18641-2017

- Jordbruk i tillrinningsområdet; markavvattning och regelbunden rensning av diken kan orsaka grumling. Intensiv odling i sjöns och tillflödenas närområden kan orsaka läckage av närings- och bekämpningsmedel. Extensivt jordbruk bidrar dock ofta till att hålla betesmarken och strandängar öppna.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t.ex. avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet kan öka risken för negativa vattenkemiska förändringar.
- Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. Kalkning av naturligt sura (icke antropogent försurade) tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden.
- Upphörd hävd.
- Markexploatering. Strandängsområden kan förstöras genom utfyllnad.

Bevarandeåtgärder med tidsplan

Gällande regler

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Strandbetet planeras ingå i ett åtagande om miljöersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar med särskilda värden. I området gäller de skötselvillkor som står i åtagandeplanen.

Behov av ytterligare reglering

Åtagandet om miljöersättning behöver fastställas för att säkra att området hävdas. Därutöver finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18641-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i åtagandeplanen för Sjögården. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Hela området	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete på ett sådant sätt att djuren betar ända ut i vattnet.</i> Betesputsning av nässlor bör ske för att minska artens utbredning. I norra delen bör klibbalen gallras.	Årligen Vid behov

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljö.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Ävjestrandsjöar (3130)	Gynnsamt. Ingen igenväxning förekommer. Möjligtvis att bladvassen har expanderat något upp på strandängen under senare år.

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län ,1993:Äng och hage, del 2.

Södertälje kommun, 1997: Ängs- och hagmarksregister.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18641-2017

Karta

Ref: © Lantmäteriet, 2005. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Digital flygbild över Sjögård. Natura 2000-området och dess livsmiljö avgränsas med vit linje.

l.n. = Ingen naturtyp. Begreppet "naturtyp" synonymt med livsmiljö i resten av dokumentet.